

ACC. N:R M. 13818: 1-21.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ellida Ohlsson, Skurup*
Härad: *Vemmenhög* Berättare: *" "*
Socken: *Skurup m. fl.* Berättarens yrke: *lantbr. hustru*
Uppteckningsår: *1956* Född år *1889* i *Skurup*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Slaktteknik. s. 1-21.

LuF 104.

Svar på frågelista n: 104

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDLup 104
1.Slaktteknik.Blodavtappning medelst stick eller snitt utan
bedövning.

1. Denna metod var ända till det blod i lag fr-
bjudet vanligast här i efter åtnimstone när
slakter utfördes av de äldre hemmaslakterna
de som aldrig arbetat hos någon ykeslakter
eller rehuskiftet. Men ykeslakterna slaktade
åtnimstone sin i smådjur utan föregående
bedövning, i många fall så länge det var lönsamt
men det skilde sig beträffande detta redan
innan lagar trängde fram ändring i dem att
bli berövade på hur man kunde på djuren om
man såg dem som hamnande caribor eller endast
hans brösa ting. Propagandan för humanare behand-
ling av djuren gjorde att många kom att lämna på

sina djur ö förskade att de skulle bedrövas från blod.
att tappningen ö då övergas man också den gamle
hemmasläktaren som inte undrade något ö
vokte sig till yngre som övergick till bedrövning
av djuren eller som följde den mitterl gräsgården
önskhade. De fanns dock som inte ansåg att deras
julgäris blev oredligt slaktad ö bespild från
blodet om den inte sprättade ö i kruk en lång
stund, då traddes ut i tänger den junderen desto
bättre rann blodet ut i i sådana jule kunde den
gamle hemmasläktaren så obemärkt som möjligt
(svårt!) antäta över redan man mera allmänt
övergick till lunnare mitterl. Något stort be-
höver inte bevisa att man bedrövat djuret då slakt-
mask med spint eller helt enkelt en blottas an-
vändes ö i kruk kunde en gris även innan den var
stucken spintu hängde in i grisen tjärna i blottans
slag träffade också i pannan. På båda dessa sätt gick

vi i mitt hem slaktat var som flera av oss den
blev lag med bedömning ja redan från 1905 och
ö andra kula den tid som frögick till den blev ilag
fröjndes att slakta utan frögående bedömning var
meringarna delade. Det kände de att de som
hjälpte till helt fröjndes i fröjligade det nya man
och att de blev omvända till det humanare sättet
i övergick till detta.

Att den gamle hemmet slaktaren i regel någon
hustru (ibland hans brors hustru) som i många av
någon slakter på gamla sättet kände sig tillbaka
satt är ja givet, han hade ju haft sin beständiga
hund och i slutet sin nyaste tiller han var så
stallig och dankvärd att han inte kunde utlösa en
gris utan ett stöder av någon av medhjälpare
som var två av fyra påmbes och en på bakben. Result-
tet blev också ofta felstuck, lag stück då hunden
gick ut på fröjndes bogen, grisen blev "börvad" i stället

jick antingen göras om eller grisen jick pines till
 den änthigen dog, det tog tid innan blodet kom-
 mit när inte den stora åden ordentligt genom-
 strömts, fallen var många. småt jick stich som
 gjorde det lättare för grisen att dö var hjärtstich
 het då kniven nådde in i hjärtat & vägrade en
 fastig död som o gillades stort så blodet inte
 hann rinna ut. På yttligare en jick stich då
 den vägsynte darrhanteln eller ibland den allra
 för närvarande slakteren skar genom luftstämper
 i blodet spretade åt taket eller annat håll men
 inte i baljan med grisen som så emot det & som
 skaktes av någon krims person.

Slakt utan frögående bedömning kan säkert varit
 utspinniglig åthins till när det gäller vin, fä-
 kalvar & fjäders fä. För vin användes som framgår
 & frögående alltså bröts stich i hur det kunde gå när
 slakteren var gammal & darrhanteln kan betygas med

ett exempel från min mors ungdomstid under
1840 då hon tjänade piga i en gård i Lindby. Den
gamle slaktaren, en lussman, var inne i fick
"stickesupon" i sin sticl, påhållningen i viden,
vid baljan, sått som det var hon så den slakta-
de ryggen vinglande över gårdens i proceduren
fick "uppupps" men, sade hon, "det var den
rätte grisen I var fick slakta där". Vid ett annat
tillfälle där inte slaktaren kunde sammanräta
utan sticl i bitarna förgräver med sin kniv se-
valterade i att ägaren gick efter sin bissa-
med ett kortt gjorda stut på sländan. De gam-
la slaktarna trodde sig på väl, ville vara med
i det längsta.

Jag har hört att man när man allmänt slaktade
sin på gamla sättet ofta satte en häpp i d. bläm
mellan grisens bakre på att han trots "byne. bänd"
skulle komma skrika då det truddes att skicket

befrödade blodsgängen.

Barnens närvaro vid slakt ville jag också nämna något om fast det väl inte i detta sammanhang betyger något. Somliga ansåg att pojkar skulle vara med i "håla i rompan" och ansågs de för våldiga påstår när de vigdes o man stämde på dem. I andra hem hölls barnen mycket unga borta från slakten. En gravid kvinna eller en som var den ställning att hon kunde bara det utan att veta därefter, ja alla gifta kvinnor, yngre än fick för unga vilken de enst blott eller annars bevisade någon slakt, öppnade hon det fick barnet fallande sjuka = "slaget" o en ogift blivande under kom i en mycket vär situation vid sådana tillfällen då hon ställdes inför utlösningen att antingen gypa sin ställning eller riskera barnets invaliditet, det föll ju som en given sak på pigans loft att ta emot blott. Fall som dessa nämndes

av de gamla. Det var ju bröststick när det gällde svin.
För skiftades förs alltid medelst halvstick & utan
frigående bedröning, något av det vidrigaste
jag sjått varit med om. Låfsträtt och fört inte
som gäsen skrek & sträta emot utan villigt
följde med & lade sig till rätta eller rättare till
lägga sig som när det skulle klippas & med
sina beskyddiga ögon hela tiden såg på sin
bäddel. När man stack ett får höll man med
ena handen undan stjärnarna & stack på buri-
ven tvärs genom mellan dessa & ryggraden så
att halvpubådern skars av, några stönc rish
från felstick fanns ju inte där som vid slakter
av eller sprettlande späckfyllda gäsen. Blodet
samledes även här på komgrun från beredning av
pölsa = blodkorv fast det ännu sågs från en magpare:
Två pölsa även blodplättar tillreddes av får &
halvblod. Det var intill 1880 talet ännu sed

När i orten att prigrna i gårdarna där det då
allmänt slaktades flera för varje lönst/delvis
fr Talgous skulle för då den skulle ge lyset i huset,
skulle helt själva utfrä försökten ö det gällde
utan undantag även själva artivardet. Det skulle
så vara men inenst 1860 talit. Nat som kom.
närna allt mer att inse att arlivandet var ett
arbete som skulle passa hvaranna bäst ö allt för
sig undan när de fäst sig för ärtjänsten att de
skulle slipa arlira färer, men det förkom lms-
bröder som sökte ignore detta löfte men också
prigor som förstod att stå på sig ö då kunde det
kända att lmsbröder sjäto i egen person fick trida
till ö sticka men så inle mer. Det kunde natu-
ligtvis också göras av någon annan eller lmsman.
Men redan fick prigrna till vid ö flä, stäns upp
ta ut ö stycke färbröpparna ö det kunde kända att
de ensamma fick stå för detta reklet ut. Derma

övergång skedde på länsgolvet & följde oss generationen ut som så mycket annat. Min mor som var född 1847 & fjärdde pigga på 1860-80 Taler hade aldrig varit aktivt för just det ämne var red under hennes första tjänstgöring, men när det gällde att utfråga de andra arbetsfarna red påståendet var hon mycket livlig ut, det var gammalt & invant. Efter 1870 Taler blev det på också allt mindre för att slakta, man blev oberoende av Taler, då annat lyse kom i bruk, men att tillåta hus hålla utan försoll i lantbrukshallen komde man inte tänka sig för än 1900 Taler gick in. För att gå till allt mer tillbaka & än nu har i ofta mest obefintlig, de på på som slaktas skulle ingen nu komma tänka sig att komma skulle slakta, det gamla är glömt bort. Det jag här skrivit här på inte till det efter pigga de men som det i annat kuthörande ämne måste äga viss värde har det på kommit med.

För bröststicket as som användes en ganske lång
men ej för lång bom som vidde hjärtat ofta en st-
ter s. h. bröstbom i med den eller ofta mer en
armar eukom för detta ändamål med lång bom
och slaktare, sedan han varit en brösten där
han skulle sätta in sticket, först en försvarlig rit
genom välen. Så omsade han bom en han an-
vände för att sätta in sticket med bakåt. Ramma-
de han hjärtat skyddes det på att gissa en så
kort, blev det en stupa-luftstupa eller blev det
bigit och sål man inte vället sig stadigst, det
fick sätta vara slaktarens fel, när han var gam-
mal, darrig och smög eller yngre och pått för må-
ga sticksupar, nej det var alltid annat att skylla
på när inte blodbaffar fick ritt och när gissa för
plägar onödigt länge.
För fjäslukt användes för kalssticket en mindre
s. h. stubbom s. e. en mrahom.

Kloten slaktades på liknande sätt som för i utan
 bedömning men de vissades upp i bakbenen & man
 kunde skära ut mittet genom stuparna inifrån
 ryggbotten liksom vid slakt av en slakt av
 kalvar kunde i regel vilken oviken kall som kallas
 näfva då vid slakt ju ofta måste utfinas när
 en spädhals "bassla vi" = kött på ut dö. På slakta-
 des kalvar i mitt län & då fruktade allt blödet ut på
 en gång & därefter följde vätskan omedelbart. Men man
 försöker när man vill ha kalv blödet till blodplättar
 vet jag inte bestämt, då kunde man ju inte skära
 av maktungen, man skulle följde ju då med, då
 gick man upp bakla om stuparna i bakla knuten
 innan för Fingon för istis öppen, kanske sålde
 man blödet & njöde sig därmed, men av, många
 var inte vidare benägna att utta plättar av kalvblod
 & ej heller kalvkött av spädhals när man kunde
 misstänka det vara av nyfödd "bassla-kött".

Någon ombildning av strumparna har jag inte
kört nämnas men det har mycket väl ha medgått
mig då detta ju på det hela taget är en ännu om-
ligger utanför min intressesfär. Skedd ombild-
ning skulle det i alla fall ha varit vid påsktid
då fören slaktades på frunt nämnet sätt, som slakt
o påsktid har jag själv biträdd vid många gånger
kalor lakt, mitt hem har varit vid slakt, den har
harlarna själva helt enkelt om.

Nacksmitt känner jag inte till men näckstick
har ändå in i senaste tiden det allmänna sättet
att arbeta gäss o ankor eller höst på 1800-talet
mycket gäss vid hus o gårdar, husmanshus inkom
med ett litet kaffebuch med gårdarna. Senare
har ingoaten av pommerska gäss tilläts barantia
på grund av sjukdoms fara gjord den importen
på djupet. Gässen göddes o var slaktade till mäs-
tintider, då slaktades de o då var det någon

husmanskomma eller någon av husets äldre man-
liga invånare som hade varit inne om stoll
för utirandet. Det var ett långsamt jirande.
Först skulle en fjäsk i nackhålen pluckas för på-
dum o så stucks en spetsig kniv in där, utan be-
dömming, så var det att hålla gäsens huvud så att
blodet rann i ett hål där det visades i många som
lades upp undan för undan allt efter som rakten
förtjock. Det tog en ganska lång tid innan allt
blod runnit av denna väg o djuret kunde an-
res för dött då huvudet som gäsen hela tiden
strävat efter att hålla upprätt slappnade av o
vink ner av sig sjöts. Det hände dock ibland
att en för död ansedd gäs reste sig o börj span-
kulera för att raktas för andra gången. En lång
sam död. Jag vet inte om detta raktstich gällde
fjätängda mängen o det visste säkert ej heller de som
utförde rakten, de gjorde så därför att det alltid

varest vedertaget bruk så. Att man inte klutta-
de eller på annat sätt bedröade benade naturligt
vid på att ingen hade några tanke på att skona
djuren det gällde underst att få blodet av djuret
och därmed också livet i det var upplysning och propa-
ganda som gav allmänheten en annan humanare
inställning.

Utan kan man släktet på olika sätt. Att bygga
bussar av dem kan brukats så länge jag minns
av många, men också bruket att skära av halsen
med en kniv intill tols botarna. En enda gammal
kvinna här i på åter kan jag varit använda en helt
annan metod som nämndes väntas med avsky, hon
hängde den i när hon ville arbeta för kniv sam-
tidigt lade hon snara om bakarna med ändarna
av samma snöre i hängde den över en öppen eld
eller annan lämplig brant där den ska dröja till
den andra i den för och hänga till livet flytt.

14.

Dessa barbariska metoder sades hem använda för
 att förstå mer skall komma än vilken vill-höft
 skapas för att det var en av allmogens vanliga
 brinner i ingen tättare bonas eller sigensiska dei
 när gäller i att hon vad jag vet var ensam om meto-
 den här. Och den tättare bonas det kanske förklarar
 med att hem en tid haft varit hem i närheten av
 en plats där tättare bodde, i Örnälla i Skivarp.
 Och en gris skulle slaktas gällde det först för slak-
 taren att få "fynebänd" = en ganska tunn repstump
 med en snara in i munnen på grisen i så lång den
 åt om ryggen i steg en något var. På drogs grisen
 ut med hjälp av ett par baktar som också skulle
 bära upp den på slaktborden i hålla fast den
 där, den starkaste som också kunde betörta sticlän
 slaktarna om hem var gammal i stället för frambe-
 nen, eller andra baktarna, det var här skänket med
 att "håla i rompar med pojkar hem på plats.

Så var man då ofta mer eller mindre bångande
färdig att sticka kniven i gäsen & krossa var
tillreds med sin gymsvaga & sticka åt rya med.
Hela tiden hade gäsen skriket & stiden på sitt liv.
Och om man antade slaktare som arbetat hos
ghes slakter innan man övergick till husmanens
metoder utspände slakter på samma sätt unda
skillnaden var att den hela stid fortare över i
med mindre ljetje av badarna när det gällde
det fortsatta arbetet med den stida gäsen i så inget
stora säkerhet. Den gamle husmannens-slakteren
i men ungdom kunde inte med mer än två eller
om det fanns två var på samma ställe högst tre vin
en vinterdag, ghesann slaktere det dubbla eller fler.
Plag eller stick i nacken kanner jag inte till utom
som nämnt vid gas slakt & det gällde på sticket
inte bedövning utan sticket skulle i sinna tid med
sina blodbrunnig & död. Plaget som skulle förtarna

eller bedröja, man tåkte nog inte på alla reflek-
terade och någon skillnad kände man att djuret
blev mera lätthanterligt, riktades mot pannan
om det så gällde vinn eller större djur. Råttor & mus
också kn, som jag inte vet om, slog slaktaren med en
upphammare i pannan & som ljust slaktare i uggl
mål kunde till den som ommedelbart på djuren (vilket det
enligt den västgörske gjorde som själv ville vara med
o se han mycket det än bestod på när hans gamle
tjänstare kunde arbeta) ofta brukade titta på djuret
i graset eller annars om vandra kunde det ut de
nissade något & fick göra om det & lå till flera
gångar (vart att se på trasket ägar, min fars erfarenhet)
Ommedelbart efter det trasket stupat sattes så brö-
stet in. Att västgörske ansåg det som en jultid
ett bevis på sådant kunde på att ingen som ville
se sina trasket villo se dem igen som utmarglade
friskade brakar fram på en silla-vagn med en

tattan som körsen västlaktaren kunde mycket
väl torb löfe för vinnings skull sälja en slakt-
läst till skojare. Detta lär ju inte het men kan
nog ha varit både en då ut annan synpunkt &
jag kan i minne vara medtänkt för kan komma
gång i min barndom när kan varit ästad till
västlaktaren med vår gamle skimmell & slak-
taren var dnochen & missade slagen.

Väster bröstäck man men kan postat gick
Fell vet jag inte då de postat jag bevilnat
när varit vedsakt & då stoch man liksom vid
slakt ut halv in kniven toas genom in till kals
kotmen slak vakom kuktarna & slak ut till genom
bakken. Troligen slag i pannan liksom vid västslakt
annars hade man väl inte haft efarskatten att
kubens pannen var tunnare än krus & det var jag
löst yttre & över att gräns kan värast. När man
började bedriva sin användelse somliga en smula

fräklutts med ganska långt släkt o släkt satte in
mot grönns panna medar hjälper. Helt upp grön-
rens luvad medelst Tynelbanden, grön släp på
frästa släkt i de fall där jag varit med. Denna
bedrömningsmetod som man började använda så
snart man börjat propagera på humanare me-
toder, alltså redan vid 1900 talets början. Jag var
med om sådan släkt både borta o hemma sedan
1905 eller 1906 då det bara var en o annan som gilla-
de det nya ja rent uttänkt det. Om vinner
minst händelsen vet jag inte men stilla blev de i
reagerade inte som frästa på kniven o det hela verka-
de helt oansenligt mot det gamla.

Så kom ja släktmasken med en spinn som med
släkt masken släp in i grönns hjärna. Sedan
släktmaskar till jag både köptes i tillverksades
av medelna. Både dessa metoder användes även
i ortens släkter. Sedan släkt blev tillräckligt att

utifrån både för släktaren själv och hans medhjälpare
då de slapp kämpa med gisen. På sin släkteriens
räkthet man söker mindre på att vinna djurens
tidande än på tidsoversten men man vann ju tid
på sig det var en vundliga tid innan det nya regade
över det gamla i delvis för den att följa generationen
att, de gamla höll ofta vänt just vid gammal red
men jag var vänt med och var i minne helt över
gångs tiden och minns hur man i slutets början
förändrade det nya och rent av riktade att den som
var så blödig och måna om sin gris att ändrade
sin vana och övergav den gamla släktaren och an-
litade en ny för att denna slog gisen på skallen
och den det ledde alltså jämnade ut när de gam-
la gick undan och den till isemot den tid när
det blev lag mot slakt utan bedövning ännu
fanns kvar en och annan som sökte hålla fast vid
det gamla och att man då när skjutmaskinen färdig

övertag tyssnede igen skatt där man hyste miss-
tankar, då var förhållandet det omvända. Jag
finns ännu propagandan i tidningar m. m. med gar-
ska rön det i att man redan innan det blev lag i
så hög grad övertygt till kommunare slaktmetod.
När det blev lag på slakter var alla de gamla
borta, men då var det ju så att redan innan man
motsatte att hennes gris som hon passat skulle
pinas till död när det kunde undgås i blev
om än inte uppenbart skattad åt döden av
grannarna & bevisade att sin diplomatiska
förmåga att ändå förbli god vän med grannar
där man sen redan många varit i slaktare
men det lyckades.

Övriga pigor är nog redan besvarade. Skattat
hjälpare har inte kommit skifta närmast de
djuren ju skall lyftas & flyttas men nu är ju huvud-
delen av all slakt överflyttad till slakterierna.
djuren böras leveras det kommer förbigående därifrån med bil